

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

**Directoraat Generaal
Langdurige Zorg**
Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
Team D

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
T 070 340 79 11
F 070 340 78 34

www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen bij

5.1.2e

5.1.2e @minvws.nl

Datum

5 maart 2021

Aantal pagina's

3

memo

Exit strategie noodopvang in het kader van de lockdown

Aanleiding

Op maandag 1 maart jl. is bestuurlijk gesproken tussen gemeenten en Rijk over de situatie die in de opvang is ontstaan als gevolg van de extra-opvang die is georganiseerd in verband met corona. Aanleiding waren signalen dat de situatie rond de noodopvang sinds een aantal weken tot problemen leidt. Na dit BO is de richtlijn voor de MO aangepast. In vervolgoverleg tussen VWS en VNG is het volgende ambtelijke voorstel besproken, waarbij onderscheid is gemaakt tussen 2 scenario's:

1. Voor het geval de lockdown per 15 maart wordt afgeschaald
2. Voor het geval de lockdown per 15 maart gehandhaafd blijft

VNG geeft aan dat het goed is erop te wijzen dat gemeenten nu al maanden een situatie in stand houden die in feite oneigenlijk is, nu iedereen – rechthebbend of niet – wordt toegelaten tot de opvang. Dat kost niet alleen veel inspanningen van alle betrokken partijen (gemeenten en instellingen voor MO) en levert ook de nodige knelpunten en incidenten op, maar leidt er vooral toe dat minder toegewerkt kan worden naar een perspectief. Aanvankelijk was het een logische stap om de opvang – bedoeld als 'achtervang' cq 'noodopvang' - breed open te stellen voor groepen die normaal geen toegang hadden ("blijf zoveel mogelijk thuis" – maar wat als je geen thuis hebt?), maar meer en meer lijkt het erop dat gemeenten in een structurele situatie terecht zijn gekomen (die op een bed-bad-brood regeling lijkt). Een situatie die – als het nog veel langer duurt - nog maar lastig terug te draaien is. Daarbij loopt de periode van de winterkouderegeling (1 april) op zijn eind.

Beslispunt: *Stemt het BO in met één van onderstaande voorstellen, afhankelijk van de maatregelen die 8 maart op de persconferentie worden aangekondigd?*

Voorstel als de lockdown vervalt

Als op 8 maart blijkt dat de lockdown stopt (d.w.z. de oproep 'blijf zoveel mogelijk thuis') vervalt de oproep vanuit het Rijk om de opvang open te stellen voor niet-rechthebbende dakloze mensen. De afbouw kan dan gestart worden vanaf 1 april, zodat gemeenten voldoende tijd hebben om mensen te informeren over de nieuwe

Directoraat Generaal
Langdurige Zorg
Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
Team D

situatie. Gemeenten dienen de opvang afgebouwd te hebben binnen 1 maand na 1 april. Het Rijk maakt onderscheid tussen verschillende groepen:

Datum
5 maart 2021

1. Rechthebbende dakloze mensen

Deze groep mensen moet conform de reguliere wetgeving en afspraken in het kader van het convenant landelijke toegankelijkheid maatschappelijke opvang opgevangen worden. Ook als er nieuwe mensen in beeld zijn gekomen als gevolg van de lockdown moeten deze mensen in beeld gehouden worden. Het Rijk stelt hier extra middelen voor beschikbaar vanuit het pakket sociaal en mentaal welzijn. Gemeenten worden hier op korte termijn over geïnformeerd via een ledenbrief van de VNG.

2. Niet-rechthebbende dakloze mensen

- a. Voor *niet-rechtmatische verblijvende vreemdelingen* geldt dat de opvang vervalt als zij niet bereid zijn om aan de wettelijke vertrekplicht te voldoen. Hen kan de toegang tot de opvang worden ontzegd vanaf 1 april. Wanneer bereidheid is om mee te werken kan voor ondersteuning bij vertrek worden doorverwezen naar de Dienst Terugkeer en Vertrek en/of de Internationale Organisatie voor Migratie. Het ministerie van JenV voorziet in informatie hierover.
- b. Voor *EU-migranten* geldt dat zij bereid moeten zijn mee te werken aan terugkeer naar het land van herkomst of aan terugkeer naar werk. Van gemeenten en opvanginstellingen wordt verwacht dat zij met iedereen in gesprek gaan hierover voordat de toegang tot de opvang wordt ontzegd per 1 april. Voor mensen die (aantoonbaar) bereid zijn mee te werken kan de opvang worden verlengd tot maximaal 1 mei.
- c. Ook voor *nieuwe mensen* die zich melden tot 1 mei gelden bovenstaande criteria.

Voorstel als lockdown wordt voortgezet

De oproep om niet-rechthebbende dakloze mensen op te vangen blijft gelden zolang de lockdown duurt, maar hier kunnen vanaf 1 april voorwaarden aan gesteld worden.

Doel van de voorwaarden is tot een beter perspectief te komen voor wie een beroep op de opvang moet doen en een structurele oplossing te bereiken. De noodopvang is altijd bedoeld als een tijdelijke oplossing. VWS roept samen met Valente en de VNG gemeenten op om het huidige momentum te gebruiken om met iedereen die nu gebruik maakt van de opvang in gesprek te gaan over het perspectief van de persoon in kwestie na de noodopvang. De inzet van onafhankelijke clientondersteuning en hulporganisaties die zich – bij EU-migranten en vreemdelingen – richten op terugkeer naar het land van herkomst of het bieden van hulp bij terugkeer naar werk zijn hiervoor onmisbaar. We maken hier weer verschil tussen dezelfde groepen:

1. Rechthebbende dakloze mensen

Deze groep mensen moet conform de reguliere wetgeving en afspraken in het kader van het convenant landelijke toegankelijkheid maatschappelijke opvang opgevangen worden. Ook als er nieuwe mensen in beeld zijn gekomen als gevolg van de lockdown moeten deze mensen in beeld gehouden worden. Het Rijk stelt hier extra middelen voor beschikbaar vanuit het pakket sociaal en mentaal

**Directoraat Generaal
Langdurige Zorg**
Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
Team D

welzijn. Gemeenten worden hier op korte termijn over geïnformeerd via een ledenbrief van de VNG.

Datum
5 maart 2021

2. Niet-rechthebbende dakloze mensen

- a. Voor *niet-rechtmatige verblijvende vreemdelingen* geldt dat de opvang vervalt als zij niet bereid zijn om aan de wettelijke vertrekplicht te voldoen. Hen kan de toegang tot de opvang worden ontzegd vanaf 1 april. Wanneer bereidheid is om mee te werken kan voor ondersteuning bij vertrek worden doorverwezen naar de Dienst Terugkeer en Vertrek en/of de Internationale Organisatie voor Migratie. Het ministerie van JenV voorziet in informatie hierover.
- b. Voor *EU-migranten* geldt dat zij bereid moeten zijn om mee te werken aan terugkeer naar het land van herkomst of aan terugkeer naar werk. Van gemeenten en opvanginstellingen wordt verwacht dat zij met iedereen in gesprek gaan hierover voordat de toegang tot de opvang wordt ontzegd per 1 april. Voor mensen die bereid zijn om mee te werken kan de opvang worden verlegd tot maximaal 1 mei.
- c. Ook voor *nieuwe mensen* die zich melden tot 1 mei gelden bovenstaande criteria.

5.1.2e